

Biografisk text från 1883

Konung
Karl XV

Biografi:
Kung Karl XV
Återutgivning av text från 1883

av O. v. K.

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-650-1

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om den svenske kungen Karl XV. Du får framför allt veta mer om hans artistiska framgångar när det gällde både poesi och faktalitteratur.

Du får också en kort skildring av hans uppväxt och sin militära bana.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Konung Carl XV".

Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Biografi: Kung Carl XV

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Konung Carl XV". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

"Hvarför är kärleken störst,
och större än tron och än hoppet?
Derför att dessa två vända tillbaka en gång.
Tron till åskådning förbyts;
och hoppet blir vinning i döden,
Kärleken evigt hos Gud lefver sitt himmelska lif."

A. A. Grafström.

Hvarför var den konung, hvilkens bild här pryder tidskriftens blad, så högt älskad inom hela landet? — Svaret ligger i de uttrycksfulla ord, hvilka, i sorgebudskapet till svenska folket, af vår nu regerande konung, uttalades om den hädangångne monarken, konung *Carl den Femtonde*: "Aldrig har någon Konung varit mer *svensk* till hela sitt sinnelag och aldrig har någon ärligare velat

befrämja rikets väl.»

Hos Kung Carl talade hjerta och mun samma språk, och det språk, hans hjerta och mun talade, på en gång manligt och kärleksfullt, härflöt tydligen från en själ, som redan i stoftet bar inom sig bilden af Gud. Hans öppna blick återspeglade *tro*, *kärlek* och *hopp*, denna själens treklang, hvilken ofvan citerade skald så älskligt och harmoniskt betonat,

Om också den nyare tiden, med sina nya begrepp, i allmänhet icke erkänner eller icke förstår traditionernas helgd, så torde dock sådana anor som kung Carls af våra läsare både uppfattas och uppskattas. Inom våra landamären förstår man nog, att ur yppiga frön uppspira yppiga telningar, och man erinrar sig med stolthet allt det hugstora, ädla och högsinnade, alla de dygder, som nu redan i fjerde led gått i arf inom den svenska konungafamiljen.

Carl Ludvig Eugène, som föddes den 3:dje maj 1826, var sonson af den snillrike hjälten från Grossbeeren, Dennewitz och Leipzig samt den af alla så högt värderade drottning Desideria, och son af konung Oscar den Milde och dess rikt begåfvade gemål, drottning Josefina, Eugène Beauharnais' värdiga dotter, hvilkens dygder och upphöjda egenskaper aldrig skola glömmas i Norden. Ej under då, att konung Carl var så rikt utrustad af naturen. »Uppfostrad af ädla föräldrar, vägledad af utmärkte lärare, erhöill den unge fursten tidigt den själsriktning, som, utvecklad vid universitetet och stärkt af det krigiska kamratskap han så högt älskade, sedan ständigt utmärkte honom. Hans sköna manliga gestalt, hans färdighet i ridderliga öfningar, hans sunda omdöme, hans fyndiga svar, hans frikostighet, hans hjertliga, okonstlade väsende, allt slog oemotståndligt an på nordbons sinne.»

Sin militära bana började prins Carl tidigt och redan vid *fyra* års

ålder deltog han, iklädd Svea Artilleri-Regementes uniform, i mönstringen med detta regemente, der han först var inskrifven såsom *volontär* och sedermera, den 19:de maj 1842, utnämndes till *förste konstapel*. Förteckningen på de succesiva utnämningarne, äfven inom de lägre graderna, så inom nämnde artilleri-regemente som inom norska artilleriet och Svea Lif-Garde, visar, att han gjorde en verklig gradpassering, hvarigenom han erhöll en fullständig kännedom om tjenstens alla grenar och fick sjelf fullgöra de skyldigheter, som åligga underlydande.

Sin första officers-fullmakt erhöll Prins Carl den 24:de juni 1843 vid det svenska och den 31:te juli samma år vid det norska artilleriet. Den 12:te augusti 1845 befordrades kronprinsen Carl till löjtnant vid Svea Lif-Garde, och steg sedan grad för grad, tills han den 12 juni 1846 utnämndes till öfverste vid Svea Lif-Garde, Svea Artilleri- och Kronprinsens Husar-Regemente, 1847 till general-major och 1853 till general-löjtnant, så inom svenska som norska arméen.

Under flera terminers vistelse i Upsala utgjorde Sveriges framfarna öden, dess rättsförfattning i olika grenar och utvecklingen af dess vitterhet de förnämsta föremålen för hans studier. Det fosterländska var och förblef alltid det ämne, hvarmed han företrädesvis sysselsatte sina tankar. Genom åtskilliga resor i Sverige och i Norge förskaffade han sig personlig kännedom om dessa länders invånare, skaplygne och förhållanden. Sommaren 1846 tillbragte han på kontinenten vid de tyska hofven.

I hug och sinne ridderlig, älskade han ridderliga idrotter och deltog alltid med största intresse i exercisöfningar och truppmanövrer. Kung Carl egde god militärisk blick och förde på öfningsfältet *väl* den armée, som han gerna velat föra i fält.

I alla riktningar skaffade han sig vetande och rönt också erkännande, äfven utom riket, såsom en mångsidigt bildad furste. Han hade ett ganska högt utveckladt skönhetsinne och egde mycken smak. Han älskade de sköna konsterna och utöfvade dem på ett sätt, som förskaffat hans konstnärslaster ett oskrymtadt erkännande. Jemväl inom det litterära området, der han också var mycket hemmastadd, har han efterlemnadt mer än ett värdefullt minne. Särskildt har han riktat militär-litteraturen med många, goda och lärrika arbeten.

Uppräknandet af allt hvad kung Carl producerat skulle blifva alltför vidlyftigt. Jag vill dock omnämna något deraf. Hans första poetiska arbete, »Fosterbröderna» — en saga, som öfversattes på tyska, under titel »Die Kampfgenossen.» — utkom år 1848. Snart följde flera fosterländska skrifter i poesi. En samling dikter, utgifna år 1863, öfversattes både på franska, af *Lagrèzes*, och på norska. Åtskilliga smärre poetiska stycken hafva utkommit i öfversättningar på tyska, af Gottfried von Leinburg, A. von Winterfeld, Runge m. fl., samt på holländska, af Ten Kate, och på danska, af Schou, och dessutom hafva spridda dikter blifvit öfversatta på franska, engelska, italienska och ungerska. Musik till många af dikterna har blifvit komponerad af svenska, finska, norska och danska musici.

Af de många skrifter i militära ämnen, som konung Carl författat, hafva, från och med år 1860, *fem* blifvit öfversatta på franska språket, *en* på norska, *två* på tyska och *en* på italienska. Han upprättade äfven åtskilliga kartor, hvaribland jemväl öfver grufdistrikten i Sverige.

— — —

Rörande kung Carl såsom regent tillåta vi oss att här anföra föl-

jande vackra ord, yttrade, kort tid efter konungens död, vid kongl. Krigs-Vetenskaps-Akademiens sammanträde, af Akademiens d. v. Andre Styresman, numera General-löjtnanten greve C. M. Björns-tjerna:

»Historien skall bära vittne om den politiska och sociala utveckling, om den inre lycka och den stora materiela förkofran, de förenade rikena under konung Carls trettonåriga regering vunnit; den skall äfven tacksamt omnämna, att konungen aldrig bröt mot sitt vackra valspråk: »Land skall med lag byggas». Deri låg redan en mäktig orsak till den kärlek, hvarmed han omfattades; en annan, än mäktigare, var den, att man visste honom vara svensk till själ och hjerta. Man visste, att han ville se vårt folk stort och mäktigt, i spetsen för Skandnaviens stammar; man visste, att han för vår ära, vår frihet gerna vågat sitt lif, om så fordrats. Derfor växte kungen med det svenska sinnet in i svenska folkets hjertan, därför ser man hans bild pryda nära nog hvarenda boning i vårt land; ja, långt bort i Amerikas vildmarker återfinner man den i utvandrarens koja; det sista, kära minnet från ett land, man väl kan lemna — aldrig glömma!»

Slutet af samma minnestecknares tal lydde:

»Pröfningar och sorger kunde han (konung Carl) i det enskilda lifvet lika litet som andre dödlige undgå. Visserligen beskärdes honom, för få år sedan, glädjen att se en älskad dotter förmäld med Danmarks thronföljare; men ende sonens bortgång var ett hårdt slag, ett ännu hårdare hans ädla makas frånfälle. Hastigt utvecklades sedan den sjukdom, som redan förut angripit honom och som slutligen nedlade honom på dödsbädden. Djupt bekymrade, sågo vi honom med brutna krafter anträda resan till Aachens helsokällor, derifrån han endast skulle återvända för att dö, icke på sitt kära Ul-

riksdal, dock på fosterlandets jord. Uppriktigare deltagande har väl sällan sorgbud väckt, än det af den 18 September; mera gripande Eriksgata har aldrig konung gjort, än kung Carls stoft från Malmö till Stockholms konungagrifft. Stilla och tysta stodo tusende församlade, der tåget sakta drog fram; bären höljdes af blomster och i allas ögon glänste heta tårar, de första och enda konungen kostat någon af de millioner, som lydt under hans spira. Lyckligt det land, om hvars konung sådant kan sägas! Ära åt den Konung, om hvilken det säges!»

— — —

Då tempelklockan i Malmö, den 18:de september 1872, förkunnade, att det led till aftonen, kallades den ridderlige konungen hem till de himmelska boningar, dit hans kära närmaste gått förut. Han hade då uppnått en ålder af endast 46 år, 4 månader och 15 dagar.

Kung Carl dog som en behjertad man — så som han lärt oss i sin egen »*Trosbekännelse*:»

»Jag tror att dödens makt ej själens lif kan släcka,
Att grafvens mörker ej i evighet kan räcka;
Ur stoftets tysta natt vi väcktes upp till ljus,
Så gå ur döden vi till Fadrens helga hus.
När jordens sol gått ned, dess sorg och strider hvila,
Då gryr för oss en högre, himmelsk dag
Och i Guds eget anlets sken vi ila
Till frälsta andars syskonlag.»

O. v. K.

Konung Carl XV.

Viktiga ord och personer

Eugène de Beauharnais.

[1781–1824] Fransk general samt vicekung i Italien 1805–1814. Var adoptivson till den franske kejsaren Napoleon och var en av hans trognaste generaler under kriget mot Österrike år 1809 och fälttåget i Ryssland 1812. För oss svenskar är han mest känd som pappa till den svenska drottningen Josefina.

Björnstjerna, Carl Magnus Ludvig.

[1817–1888] Svensk militär, riksdagsman och överhovstallmästare.

Drottning Desideria.

[1777–1860] Svensk drottning av Sverige och Norge 1818–1844. Växte upp i Frankrike och var under en tid förlovad med Napoléon Bonaparte. Gifte sig med den blivande Karl XIV Johan i augusti 1798. Hette ursprungligen Bernhardine Eugénie Désirée Clary.

Grafström, Anders Abraham.

[1790–1870] Svensk poet, präst och politiker. Tjänstgjorde inom kyrkan i Umeå i många år och var även riksdagsman. Han gjor-

de stora insatser för ångbåtstrafiken och kommunikationerna i Norrland.

Drottning Josefina.

[1807–1876] Svensk och norsk drottning mellan 1844–1859. Josefina var född i Milano och gifte sig med kung Oscar I i maj 1823.

Gottfried von Leinburg.

[1825–1893] Österrikisk författare och översättare. Arbetade framför allt som översättare av svenska och danska författare till tyska. von Leinburg översatte bland annat svenske kungen Karl XV:s dikter och flera av Esaias Tegnér's verk.

Oscar den Milde.

Författarens öknamn på kung Oscar I [1799–1859]. Svensk och norsk kung från 1844 tills sin död år 1859. Var en av landets mest inflytelserika kungar och gjorde stora insatser inom lagstiftning, rättsskipning, näringsliv, skola och när det gäller skatter. Oskar var far till de båda blivande kungarna Oscar II och Karl XV. Hans namn skrivs i dag både som "Oscar I" och "Oskar I".

O. v. K.

von Knorring, Erik Oscar.

[1822–1891] Yrkesmilitär från 1840 vid bland annat Fältjägarrekåren. Skrev senare under sin karriär flera militära läroböcker och var en flitig skribent i olika tidskrifter under signaturen "O. v. K."

Schou, Henrik.

[1826–1908] Dansk översättare och lärare. Översatte ett stort antal texter och böcker från tyska, engelska och svenska. Översatte bland annat den svenske kungen Karl XV:s dikter för de danska läsarna.

Ten Kate, Jan Jakob Lodewijk.

[1819–1889] Nederländsk poet, teolog och översättare. Var framför allt känd som en framgångsrik översättare av poesi, översatte bland annat Dante, Victor Hugo och Tennyson till holländska.

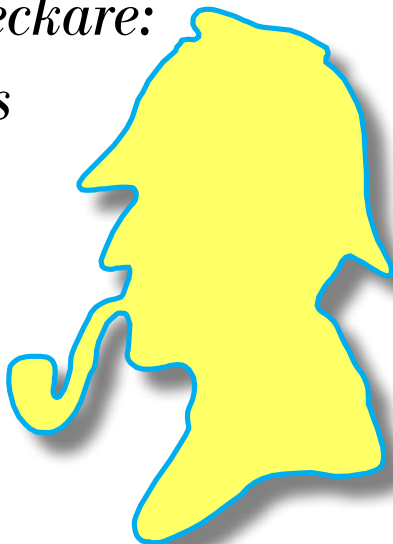
von Winterfeld, Adolf.

[1824–1889] Tysk författare och översättare. Började karriären som militär. Översatte framför allt svenska dikter och böcker, bland annat Bellmans verk.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se